

Metalski sektor Poslovna mogućnost istočne Srbije

ISTOČNA SRBIJA

R • A • R • I • S

Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije
Regional Development Agency Eastern Serbia

Metalski sektor – realne mogućnosti u Srbiji

Metalski sektor u Srbiji je jedna od vodećih grana Srpske ekonomije koja je svoj ekonomski i tehnološki maksimum dostigao krajem XX veka, nakon čega je došlo do usporavanja, a kasnije do stagnacije i opadanje proizvodnje. Iz tog perioda ostali su brojni pogoni, dobra tradicija i školski sistem, što obezbeđuje dobru osnovu za uspešne braunfeld investicije.

Danas metalski sektor broji oko 5.000 aktivnih privrednih društva, što čini 5,5% ukupnog broja privrednih društva, i zapošljava oko 11% ukupnog broja zaposlenih u privredi Srbije. Ukupan broj na nivou rudnika metala i metalurgije iznosi 736 privrednih subjekata u kojima je zaposleno 24.542 radnika.

Metalski sektor u Srbiji je uglavnom stacioniran ispod reke Dunav, u regionima medju koje spada i istočna Srbija. Proizvodnja, a posebno prerada, aluminijuma i bakra i izrada finalnih proizvoda za krajnju potrošnju od ovih metala, značajna su komparativna prednost Srbije. Instalirani preradni kapaciteti značajno su veći od sirovinskih pa, osim domaćih, na preradu i doradu prihvataju i značajne uvozne količine.

Metalski sektor najviše izovzi na tržišta: Austrija, Nemačka, Italija, Bugarska, Rumunija, Holandija, itd.

Kretanje industrijske proizvodnje dato je u sledećoj tabeli:

Indeksi industrijske proizvodnje , po nameni, sektorima i oblastima (2010=100)													
Republika Srbija													
	2013					2014							
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Industrija – ukupno	105,8	114,2	120,6	114,1	109,7	92,3	93,8	106,7	103,2	91,9	94,0	95,7	92,1
Energija	115,2	113,2	120,1	121,5	130,7	123,6	115,5	115,5	103,8	76,4	71,5	79,9	83,1
Intermedijarni proizvodi, osim energije	102,9	105,4	112,2	103,8	85,2	75,0	79,7	99,4	96,8	92,2	94,1	98,3	96,4
Kapitalni proizvodi	122,4	166,0	163,5	136,6	132,3	103,5	119,8	146,0	131,6	129,8	138,8	140,1	108,1
Trajni proizvodi za široku potrošnju	100,3	119,6	121,6	99,0	105,1	66,4	81,6	98,9	98,1	97,4	104,1	106,3	100,5
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	94,8	109,1	117,1	111,4	105,0	76,3	79,8	94,8	100,8	95,3	102,1	95,0	90,1
Rudarstvo	126,7	119,0	125,3	124,5	126,8	118,5	107,9	118,6	105,1	79,0	80,2	80,2	96,7
Prerađivačka industrija	102,6	115,5	121,7	112,4	101,8	80,7	85,9	102,4	103,7	100,1	105,1	104,7	98,7
Proizvodnja osnovnih metala	52,9	60,7	57,3	52,6	32,4	45,6	52,1	58,1	54,6	38,3	36,3	49,5	52,7
Proizvodnja metalnih proizvoda, osim mašina	120,9	135,0	161,3	143,6	102,8	67,7	90,2	102,1	94,5	92,7	96,0	89,6	92,7

Indeksi industrijske proizvodnje , po nameni, sektorima i oblastima (2010=100)													
Republika Srbija													
	2013					2014							
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Proizvodnja mašina i opreme na drugom mestu nepomenute	60,4	69,1	74,6	60,4	73,6	46,4	52,2	62,1	55,4	57,8	69,9	109,2	106,7
Proizvodnja motornih vozila i prikolica	272,7	440,8	410,4	334,2	265,9	325,1	358,9	443,3	394,9	376,6	401,8	324,4	177,7
Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	21,4	31,3	14,2	13,0	42,7	47,3	12,0	18,7	25,5	27,0	51,5	31,6	30,8
Popravka i montaža mašina i opreme	72,6	73,4	72,8	69,1	65,3	50,6	55,4	68,0	58,3	60,3	59,8	65,7	59,5
Snabdevanje el. energijom, gasom, parom i klimatizacija	110,8	108,3	115,2	116,8	133,3	126,0	118,2	118,8	101,1	66,6	59,0	68,6	66,8

U Srbiji se procenjuje da najveći potencijal za budući razvoj imaju:

- Automobilska industrija, drumska i šinska vozila;
- Informacione tehnologije;
- Elektronika;
- Poljomehanizacija;
- Odbrambena industrija

Tako je na primer proizvodnja poljomehanizacije jedna od najperspektivnijih, naročito imajući u vidu i da je proizvod koji se sada pravi u Srbiji i dalje konkurentan po kvalitetu. Prvenstveno se misli na IMT , IMR, u traktori i dalje prepoznatljivi kao brend na tržištima severne Afrike i Bliskog istoka. Takođe, postoje procene da je radi obnove mašinskog parka za poljoprivrednu proizvodnju u Srbiji potrebno oko 15.000 traktora godišnje.

Za istraživanje i razvoj postoji zadovoljavajući broj raspoloživih istraživača i tehničara. Uticaj stranih kupaca na razvoj inovativnosti izraženiji je kod velikih, izvezno orijentisanih preduzeća u stranom vlasništvu.

Istočna Srbija – srce metalnog sektora u Srbiji

Industrijsku strukturu Istočne Srbije karakteriše dominacija kapitalno-intenzivnih kapaciteta baznog rudarsko - topioničarskog, energetskog i industrijskog sektora: proizvodnja i prerada ruda bakra, proizvodnja nemetala, proizvodnja električne energije, proizvodnja uglja i građevinskih materijala. U prerađivačkoj industriji zastupljeni su prehrambena, mašingradnja, metaloprerađivačka, proizvodnja plastičnih produkata, hemijska industrija, proizvodnja abraziva, tekstilna, prerada kože, grafička, drvna industrija, itd.

U 2013. godini industrijska proizvodnja na području Istočne Srbije bila je veća u odnosu na 2012. godinu za 13,5%, dok je u isto vreme na republičkom nivou rast industrijske proizvodnje ostvaren u iznosu od 5,5%. Posmatrano po sektorima, proizvodnja u istočnoj Srbiji u 2013. godini veća je u rudarstvu za 11,3%, u prerađivačkoj industriji je veća za 16,1% a takođe i proizvodnja električne energije je veća za 8,2%.

Što se izvoza tiče, u 2013. godini izvoz istočne Srbije je iznosio 435,1 milion dolara, što je za 5,4% više u odnosu na izvoz ostvaren u 2012. godini.. U ukupnom izvozu Republike Srbije region istočne Srbije učestvuje sa 3%, i ostvaruje suficit u spoljno - trgovinskoj razmeni, pre svega zahvaljujući metalnom kompleksu.

Osnovna karakteristika izvoza sa ovog područja je da u njemu i dalje dominiraju sirovine i poluproizvodi, pre svega bakar i poluproizvodi na bazi bakra – što daje odlične poslovne mogućnosti za nove investicije

Najznačajnije izvozne destinacije za proizvode sa našeg područja je Češka Republika, Ruska Federacija, Nemačka, Italija, Austrija, Holandija, Velika Britanija, Makedonija, Poljska, Francuska, Rumunija, Bugarska, Turska, Mađarska, Hrvatska, BiH, Slovačka, Crna Gora i dr.

Na ovom području postoje razvijeni kapaciteti metalnog sektora, sa veoma širokom lepezom proizvoda iz oblasti metaloprerađivačke delatnosti, mašingradnje, prerade bakra i ostalih plemenitih metala, proizvodnje elektroproizvoda, brodogradnje, poljoprivrednih mašina i priključaka za poljomehanizaciju, proizvodnje vijačne robe, toplovođenih kotlova, mašina procesne opreme i drugo.

Okosnicu metalske industrije Istočne Srbije predstavlja eksploatacija i prerada mineralnih sirovina, koja u Timočkoj krajini ima višedecenijsku tradiciju (više od 100 godina), odnosno Rudarsko – topioničarski basen Bor (RTB Bor) . Danas postoje značajne rezerve mineralnih sirovina. Među njima najveći značaj imaju ležišta bakra i zlata, ali su prisutna ležišta i brojne pojave ruda drugih metala, kao što su olovo, cink i dr. Overene geološke rudne rezerve iznose oko 1,38 milijardi tona rude i sadrže oko 5,1 milion tona bakra, 202 tone zlata i 1.477 tona srebra. Potvrđeni resursi, sa prosečnom godišnjom eksploatacijom 26 miliona tona rude, garantuju proizvodnju bakra u narednih 50 godina.

Značaj RTB- a Bor je u tome jer je jedini proizvođač bakra, zlata i srebra u Srbiji. Ovi metali su berzanska roba i svojim kvalitetom zadovoljavaju potrebe domaćeg i ino tržišta.

Dalja prerada metala i koncentrata bakra se vrši u metalurškom kompleksu u Boru.

Kretanje obima ostvarene prodaje prikazano je dalje tabelarno i to količinski i vrednosno:

Naziv proizvoda/usluge	Količinski		
	2011	2012	2013
Cu katoda	13.233 t	23.992 t	25.762 t
Cu žica	10.667 t	7.386 t	6.768 t
Cu trupci	33 t	/	/
Zlato	1.232kg	941 kg	957 kg
Srebro	4.504 kg	3.259kg	6.893kg

Naziv proizvoda/usluge	Vrednost (€)		
	2011	2012	2013
Cu katoda	96.533,96	158.894,77	151.016,90
Cu žica	75.508,99	52.286,12	44.893,72
Cu trupci	248,16		
Zlato	43.307,88	37.588,14	32.857,40
Srebro	3.618,11	2.369,39	3.974,85

Struktura prodaje

Struktura prodaje	2011	2012	2013
Domaće tržište	52,50 %	52,00 %	45,70 %
Strano tržište	47,50 %	48,00 %	54,30 %

Distribicioni kanali

Kanal distribucije	Učešće
Direktna prodaja	100,00 %
Veleprodaja	/
Maloprodaja	/
Posrednici	

Zajedničke karakteristike preduzeća metalnog sektora danas su sledeće:

1. Prilično veliki kapaciteti, jer su građeni radi podmirivanja potreba bivših jugoslovenskih republika i izvoza.
2. Trenutna iskorišćenost kapaciteta iznosi oko 30% raspoloživih kapaciteta, pre svega zbog nedostatka obrtnih sredstava za kupovinu sirovina i repromaterijala i rezervnih delova, radi kontinuirane proizvodnje, kao i nedostatka tržišta za plasman proizvoda zbog slabe investicione aktivnosti u zemlji
3. Neophodno je povećanje konkurentnosti tehničkim unapređenjem kvaliteta proizvoda i snižavanjem troškova proizvodnje, odnosno cene gotovih proizvoda, pojačan rad marketinške službe u preduzećima itd.
4. Za kontinuirani nastavak proizvodnje, neophodno je iznalaženje finansijskih aranžmana za finansiranje tekuće proizvodnje, kao i remonta postojećih mašina u cilju podizanja pogonske spremnosti do nivoa od 80% kapaciteta

Sve ovo jasno ukazuje da postoji veliki prostor za razvoj metalnog sektora i da ulaganje u ovaj sektor može doneti dobre poslovne rezultate.

Ključni investicioni projekti Istočne Srbije

U istočnoj Srbiji je moguća veoma široka lepeza investicionih projekata u metalnom sektoru. Najveći broj ovih projekata je vezan za preradu bakra.

U principu, u istočnoj Srbiji postoje dve velike grupe poslovnih mogućnosti u metalnom sektoru:

1. Uspostavljanje poslovne saradnje sa postojećim firmama

U istočnoj Srbiji postoji i radi i danas veliki broj firmi iz metalnog sektora, što otvara različite mogućnosti poslovne saradnje i povezivanja. Najveće među njima su:

- RTB Invest Bor
- FBC Majdanpek
- TF Kable FKZ Zaječar
- Grand inženjering Bor
- FPM Agromehanika Boljevac
- EurofoilBor
- RTB Bor
- RTB Bor - RBB
- Eurokabl Zaječar
- Almag - Kladovo
- ATB FOD – Bor
- Rhine Danube (Brodogradilište) - Kladovo

Pored napred pomenutih firmi sa regiona treba napomenuti da postoji i jedan broj privatnih firmi iz metalnog kompleksa sa malim proizvodnim pogonima i fleksibilnijim proizvodnim programima.

2. Direktne investicije

Istočnu Srbiju karakteriše veliki broj projekata namenjenih direktnim stranim investicijama.

U tabelama koje slede dat je prikaz osnovnih podataka o nekim greenfiled i brownfiled projektima. Kompletnu informaciju o ovim projektima možete pogledati na **www.raris.org/invest**.

A) Industrijske zone - Greenfield/proizvodni kapaciteti

Naziv	Opština	Ukupna površina zemljišta (m ²)	Vlasništvo	Namena zemljišta	Infrastrukturna opremljenost
Industrijska zona	Bor	326.100	100% državno	Zona predviđena za izgradnju objekata za potrebe male privrede i servisa	pretežno
Industrijska zona	Boljevac	29.164	100% državno	Izgradnja industrijskih pogona i magacina	delimično
Industrijska zona Mirovo	Boljevac	738.100	78% privatno 22% državno	Izgradnja industrijskih i zanatsko-proizvodnih pogona, skladišta, kao i objekata druge namene prema iskazanim potrebama investitora.	delimično
Industrijska zona	Majdanpek	80.000	15% privatno 85% državno	Industrijska proizvodnja, zanatska proizvodnja, manufakturna proizvodnja i skladišta.	delimično
Deli Jovan	Rudna Glava/Majdanpek	95.550	100% državno	Izgradnja industrijskih pogona i magacina	delimično
Zona skladišta	Negotin	195.000	100% državno	Izgradnja otvorenih ili zatvorenih skladišta za potrebe raznih industrija.	pretežno
Zona PRAHOVO	Negotin	106.506	100% privatno	Izgradnja industrijsko-predrađivačkih kapaciteta.	pretežno
Industrijska zona	Zaječar	152.450	100% privatno	Industrijska zona / Izgradnja industrijsko-predrađivačkih kapaciteta	delimično
Vesište	Zaječar	3.955	100% državno	Skladišta, laka proizvodnja, radionice	delimično

Osim ovih mogućnosti postoji i nekoliko brownfield projekata. Ove projekte karakterišu pre svega odlične lokacije na kojima se nalaze, dobra infrastrukturna opremljenost i niske prodajne cene. Najveći broj brownfield projekata se nalazi u vlasništvu države odnosno opštine, što daje mogućnost za različite poslovne dogovore, kako prodaju, tako i dugoročne zakupe.

B) Braunfild/proizvodni kapaciteti

Naziv	Opština	Ukupna površina zemljišta (m ²)	Ukupna površina objekata (m ²)	Vlasništvo	Opis
Fabrika Sevone-Zlot	Bor	32.346	8.710	100% privatno	Nekadašnja fabrika – potpuno infrastrukturno opremljena. Prostor pogodan za različite proizvodne procese
Biznis inkubator centar	Boljevac		1.449	20% privatno 80% državno	Objekat u centru grada sa većim brojem proizvodnih modula, magacinskim prostorom, kancelarijama. Potpuno infrastrukturno opremljen.
Radna zona		2.900	232	100% državno	Potpuno infrastrukturno opremljen proizvodni/kancelarijski/magacinski prostor, namenjen proizvodnim delatnostima
Dekor	Kladovo	2.000	620	100% privatno	Dve parcele u industrijskoj zoni / proizvodna hala / pogodno za različite proizvodne namene
IMT-Fabrika motokultivatora i motora	Knjaževac	83.281	31.468	100% državno	Bivša fabrika motokultivatora. Veliki broj hala različite površine, pogodan za različite proizvodne namene. Moguća kupovina po celinama.
Branka Dinić industrija konfekcije	Knjaževac	17.000	7.500	100% državno	Bivša fabrika /Proizvodne hale / magacini / slobodno zemljište / Pogodno za različite tipove proizvodnje
Kasarna	Knjaževac	232.104	12.425	100% državno	40 manjih objekata / potpuno infrastrukturno opremljeno. Pogodno za različite proizvodne delatnosti. Moguća kupovina po celinama.
Relax-obraća Knjaževac	Knjaževac	15.500	950	100% privatno	Bivša fabrika sa proizvodnim i magacinskim prostorom. Pogodno za različite tipove proizvodnje.
Proizvodne hale "Trandafilović"	Knjaževac	100	260	100% privatno	Bivša fabrika. Pogodno za različite tipove proizvodnje.

Naziv	Opština	Ukupna površina zemljišta (m ²)	Ukupna površina objekata (m ²)	Vlasništvo	Opis
Magacinsko-poslovni objekat/Pojenjski	Majdanpek / Donji Milanovac	1.300	300	100% privatno	Objekat na samoj obali Dunava. Pogodan za različite proizvodne delatnosti.
Fabrika Megaplant	Majdanpek/Mosna	18.000	8.833	U restrukturiranju	Bivša fabrika za izradu metalne galanterije, kovanica. Pogodna za različite proizvodne namene.
Štamparija Rudar	Majdanpek	8.825	300	U stečaju	Bivša štamparija. Pogodno za različite proizvodne namene, skladišni prostor.
GP Univerzal	Majdanpek	18.326		100% državno	Prostor bivše građevinske operative. Pogodno za različite proizvodne namene, skladišni prostor.
Fabrika – Zlatara Majdanpek	Majdanpek	24.711	9.969	100% državno	Pogoni zlatare Majdanpek: pogon za izradu nakita; pogon za rafinaciju plemenitih metala; pogon za proizvodnju ukrasnih predmeta od plemenitih metala
Proizvodne hale SPAJIC	Negotin	60.000	12.000	100% privatno	Više odvojenih industrijskih hala novijeg datuma / potpuno infrastrukturno opremljeno. Pogodno za različite proizvodne namene i magacinski prostor.
Proizvodna hala "Milhačević" Bukovče	Negotin	5.015	1.080	100% privatno	Proizvodni objekat sa kraskom stazom / delimično infrastrukturno opremljen. Objekat nikada nije korišćen. Bio je namenjen izradi aluminijumske stolarije.
Skladište i hladnjaca Prahovo	Negotin	5.900 (4.88+1.100)	971	100% zadružno	Montažno-dementažno skladište/ delimično infrastrukturno opremljeno
KTK	Zaječar	58.000	7.300	100% državno	Bivša fabrika. Pogodna za različite proizvodne namene.

Naziv	Opština	Ukupna površina zemljišta (m ²)	Ukupna površina objekata (m ²)	Vlasništvo	Opis
Eurokristal	Zaječar	150.000	40.000	100% privatno	Tri proizvodne hale i neiskorišćeno građevinsko zemljište / potpuno infrastrukturno opremljeno. Pogodno za različite proizvodne namene i magacinski prostor
Timočanka	Zaječar	45.939	8.518	100% državno	Bivša fabrika i slobodno neiskorišćeno građevinsko zemljište / potpuno infrastrukturno opremljeno. Pogodno za različite proizvodne namene i magacinski prostor
Fabrika Arsenije Spasić	Zaječar	29.055	15.651	U stečaju	Bivša fabrika procesnih mašina/ proizvodni pogoni, magacini, kancelarijski, komercijalni prostori/ delimično infrastrukturno opremljeno

Za koju god se poslovnu ideju opredelite, za sve dalje informacije Vam je na raspolaganju RARIS - Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije.

RARIS poseduje bazu podataka sa mogućim lokacijama za investiranje u region. Investitorima pruža osnovne informacije o regionu, potencijalnim projektima, mogućnostima za ulaganje i obezbeđuje kontakte sa lokalnim samoupravama ili privrednim subjektima u zavisnosti od vaše poslovne ideje ili lokacije izabranog projekta.

Biće nam zadovoljstvo da Vam pružimo dodatne informacije i pomognemo Vam u novim poslovnim poduhvatima.

Kontakt:

Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije-RARIS

Sidonija Jelesijević, task menadžer za privlačenje direktnih investicija,

e-mail:sidonija.jelesijevic@raris.org

Trg oslobodjenja 1, 19000 Zaječar, Srbija

Tel/fax. +381 (0)19 426 376

Tel/fax. +381 (0)19 426 377

invest@raris.org

www.raris.org

